

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce

Student: Sabina KHEKOVÁ

Obor: Učitelství 1. stupeň

Název práce v českém jazyce: Porozumění a využití textu slovních úloh při práci v hodinách českého jazyka v 1. vzdělávacím období

Název práce v anglickém jazyce: Training of Pupils' Reading Comprehension and Its Application in Mathematical Lexical Tasks Done Within the Czech Language Lessons in the Primary School

Vedoucí práce: PhDr. Gabriela Babušová, Ph.D.

Oponent práce: prof. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Typ posudku: oponent práce

1 - HODNOCENÍ OBSAHU PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
1.1	Adekvátnost stanovených cílů a volba metodologie	A-B
1.2	Relativní úplnost zpracované sekundární literatury	B
1.3	Porozumění zdrojům a schopnost pracovat s nimi	A-B
1.4	Volba vhodné techniky zpracování materiálu a její zvládnutí	A
1.5	Interpretace výsledků	A-B
1.6	Struktura práce, vyváženost jednotlivých částí	A-B
1.7	Logičnost výkladu	A
1.8	Přínos práce, dosažení cílů a validita závěrů	A-B

Slovní komentář:

V úvodu přímo napíšeš, že diplomová práce S. Khekové mi udělala radost, je promyšlená, propracovaná věcně i formálně. Následují připomínky, které by ještě bylo možno k textu vznést. Po úvodní části následuje část teoretická, poněkud nešikovně nazvaná „Doporučení sesbíraná z publikací a z předchozích výzkumů“.

Zásadně chybí stěžejní publikace, která se objevuje v textu, avšak není řádně citována VONDROVÁ, Nad'a a kol. *Matematická slovní úloha: mezi matematikou, jazykem a psychologií*. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. 418 stran. ISBN 978-80-246-4516-2. (odtud mohla autorka načerpat novější poznatky o metakognici); nenalézám v seznamu literatury ani titul Svobodová – Švrčková (v textu s. 140), podobně autorka nemusela vycházet z elektronických zdrojů (ZŠ Huslenky, s. 36), pakliže by sledovala novou literaturu komplexně

(BABUŠOVÁ, Gabriela et al. Slovní úlohy jako prostředek rozvoje jazykové gramotnosti. *Český jazyk a literatura: časopis pro metodiku českého jazyka*, 2023, 74(1), s. 1-10. ISSN 0009-0786.). Velmi si nicméně cením, že autorka s novější literaturou pracuje (Šmejkalová a kol., 2021), lze jen litovat, že definici jazykové gramotnosti odtud necitovala přesně.

Poněkud neorganicky na s. 29 autorka pojednává o otázce slovní úlohy a otevírá možnost, že by se písemné odpovědi od žáků vůbec nevyžadovaly – konzultovala autorka tuto možnost s didaktikem matematiky?

Na druhou stranu práce obsahuje pasáže, které jsou patrně zbytné – výklady o RWCT, čtenářských strategiích, ale i výklady o slovních úlohách (s. 37n.) apod. jsou všeobecně známé a zbytečně práci prodlužují. Dále se mi zdá, že autorka vychází prioritně z dostupných online zdrojů a zanedbává klasické zdroje – např. integrovaná slovní úloha se patrně neobjevuje prvně u Rakoušové (s. 39). Dílčí poznámky – metakognice a gramotnosti nejsou metody (s. 10).

Výzkumné otázky by měly být formulovány jako otázky (první z nich je, pokud se na ni podaří odpovědět, velmi užitečná).

K výzkumným otázkám se vztahuje zásadní problém – proč jsou jiné na s. 11 a jiné na s. 46? A proč se na s. 46 zavádí výuka aritmetiky?

Následují cíle výzkumu (s. 47n.), poněkud rozostřené formulované, a vzápětí další problém:

Ačkoliv autorka deklaruje anonymitu výzkumu, uvádí na s. 48–49 nejen název školy, ale i konkrétní třídy; toto vše spolu s uvedením ročníku výzkumu (s. 46) anonymitu zásadně narušuje.

Rozhovory s učiteli potvrdily řadu let stejné přetrvávající problémy.

Těžiště výzkumu spočívá na s. 63n. Lze konstatovat, že autorka celkem přesvědčivě dokázala, že úlohy, které byly nejprve podrobně podrobeny jazykovému rozboru, byly většinou vyřešeny úspěšněji než úlohy, které jazykovému rozboru podrobeny nebyly. Někde jsou rozdíly zcela a překvapivě markantní – až v desítkách procent (s. 65, 78).

U všech úloh jsou uvedeny výsledky, jejich poměrně zdařilá interpretace a didaktická doporučení. Z hlediska češtinářského lituji toho, že autorka neuvedla výsledky jazykových otázek, zejména když podává práci na katedře českého jazyka. Možná by mohla u obhajoby některé zajímavé odpovědi uvést. Snad jen k zamyšlení: Co byste odpověděla jako žákyně 1. ročníku na otázku *Proč ryba nemá nohy?* Nebo jako žákyně 2. ročníku na otázku *Co znamená půlka a co polovina?*

Lingvistické a čtenářské otázky jsou celkem zdařilé a soustřeďují se na problematiku jazykové jevy. Snad jen doporučení: Vyvarujte se úloh typu *Urči v textu slovní druhy* (např. s. 102). Kromě obecného předpokladu, že se pracuje s textem, nevedou tyto otázky cíleně k rozvoji jazykové a čtenářské gramotnosti směrem k lepšímu pochopení textu slovní úlohy. Naopak otázky typu *Vysvětli slovo dohromady a slovo rozdíl* jsou ještě i ve 3. ročníku velmi vhodné (s. 102).

Výzkumné šetření týkající se vlivu přečtení slovní úlohy učitelkou nebo techniky čtení žáků na řešení slovní úlohy je už snad nadbytečné: nikde v práci se nepojednává o aktivním naslouchání nebo o naslouchání s porozuměním – tato pasáž tedy nemá žádné teoretické ukotvení. Do výzkumu vstupuje nové médium, a proto by bylo vhodné věnovat tomuto problému samostatný výzkum. Autorka si je toho patrně sama sebekriticky vědoma (s. 130).

Lze samozřejmě kvitovat s povděkem, že oslovené učitelky (s. 131n.) shledávaly nový pohled na slovní úlohu za přínosný, a zároveň oceňují, že autorka do praxe zavádí výsledky projektu TAČR. Závěrem práce autorka uvádí Metodická doporučení pro práci s texty slovních úloh. Snad jen poznámku: Otázky by měly vždy vycházet z textu – jazykovou práci se slovní úlohou nemáme na mysli jakékoliv otázky, které nám mohou vytanout na mysli (s. 153). Otázka *Proč si králíci dělají zásoby na zimu* nesměřuje k textu úlohy – hrozí pak nebezpečí přílišného rozkročení a sama slovní úloha zůstane v pozadí.

Drobnosti:

s. 15 – žáci dnes patrně častěji užijí IJP a odtud vedoucí odkazy ke slovníkům (s. 15)

s. 15 – odkud autorka čerpá své přesvědčení o „problematičnosti slov“?

2 - HODNOCENÍ FORMÁLNÍCH NÁLEŽITOSTÍ PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
2.1	Adekvátnost horizontálního členění textu	A
2.2	Funkčnost odkazů a poznámkového aparátu	B
2.3	Dodržení citační normy	B
2.4	Dodržení stylové normy	A-B
2.5	Dodržení morfologické normy a pravopisné kodifikace	A-B

Slovní komentář:

Práce je psána kultivovaným jazykem (snad až na některé trochu naivní formulace typu *Pokud se podívám na hodnocení...*, s. 129) a obsahuje jen ojedinělé jazykové chyby – např. chybějící čárka hned v úvodu, v abstraktu chybný tvar *souvisejícími*, dále na s. 46, chybějící čárka před *ale i* (s. 12), chybně interpungovaná přímá řeč (tamtéž, dále s. 15 a jinde), nevhodné připojení VV zájmenem *kteřé* (také na s. 16), chybně užitá uvozovky (s. 21, 69, 95 i četně jinde), použití spojovníku namísto pomlčky (s. 21), stylistické nedostatky – např. na s. 13 *Dále je dle nich klíčové čtení s porozuměním a povrchní čtení žáků*, nevhodně užitá parcelace (s. 130). Na s. 14 se názorně ukazuje, jak je důležité nezanedbávat správné užití přivlastňovacích zájmen – autorka patrně neměla na mysli, že se budou praktikovat její vlastní matematické dovednosti, nebo ano (s. 14)? Další chybná interpunkce: např. s. 44, v práci se ojediněle objevují i překlepy (*šření* – s. 64).

Pokud pojednáváme o autorovi, neuvádíme titul *pan* nebo *paní* (s. 10) nebo Dr. (s. 95).

Citační norma je trochu rozkolísaná (např. s. 13 a 14).

3 - SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE

Předložená práce splňuje požadavky kladené na daný typ závěrečné kvalifikační práce ve studijním oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ.

Práce je v souladu se zásadami citační etiky.

Práci doporučuji k obhajobě.

Slovní komentář:

4 - OTÁZKY A NÁMĚTY PRO OBHAJOBU

4.1	V odborné pedagogické literatuře vyhledejte informaci, co je to hypotéza a jak by měla být formulována (u vás na s. 159).
4.2	Reagujte na připomínky z tohoto posudku.

Datum: 30. 4. 2024

Podpis: